

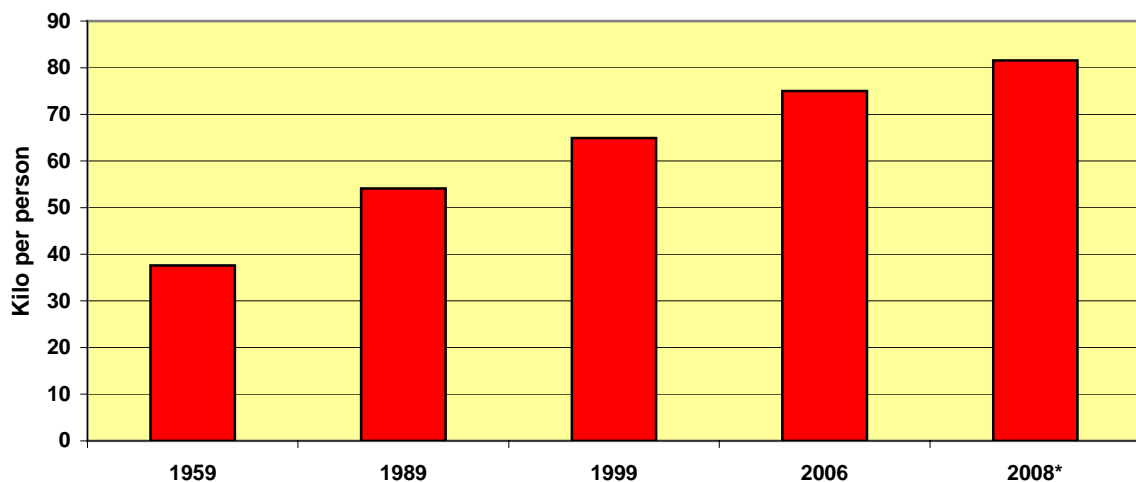
Kjøttprisene stuper

Av Liv Thoring

En kotelett koster i dag under en sjettedel av standardprisen på 1980-tallet, I 1986 var gjennomsnittlig standardpris for koteletter 91 kroner per kilo.¹ I dagens pengeverdi tilsvarer det 173 kr/kg.² Nå reklamerer en rekke butikker med koteletter til kroner 29,90 per kilo. Enkelte kjeder er nede i 27,50.

Det er en klar sammenheng mellom lav kjøttpris og økt forbruk. Billig kjøtt er derfor dårlig nytt for miljøet, fordi kjøtt er blant de mest ressurskrevende matvarene vi spiser. I 1989 forbrakte hver og en av oss 54 kg kjøtt i løpet av ett år. Siden 1989 har det norske kjøttforbruket økt med 51 prosent - og lå i 2008 på nesten 82 kg kjøtt per år per person.³ Bare de to siste årene har forbruket økt med nesten 10 prosent.

Utviklingen i norsk kjøttforbruk

Kilde: Helsedirektoratet: Utvikling i norsk kosthold 2008, Tabell 2.37. Tallene inkl. kjøttbiprodukter og grensehandel. * Anslag.

- En kilo storfekjøtt krever 90 ganger mer areal og gir 75 ganger større klimagassutslipp enn en kilo poteter.⁴
- En kilo oksekjøtt slipper ut nesten 9 ganger så mye klimagasser som en kilo kylling.⁵
- Ifølge FNs mat- og landbruksorganisasjon (FAO) står husdyrnæringen for 18 prosent av de globale klimagassutslippene - mer enn alle former for transport til sammen.⁶

¹ Kilde: SIFOs Standardbudsjett for forbruksutgifter - høsten 1986. Elling Borgerås. Kilopris på svinekoteletter uten svor

S-laget	Kr. 91,50,-
Olav Hauge på Tåsen	Kr. 88,80,-
CC-Vest på Lilleaker	Kr. 92,10,-

² Kilde: <http://www.ssb.no/vis/kpi/kpiregn.html> Konsumprisindeks per mai 2009.

³ Kilde: Sosial og Helsedirektoratet: Utvikling i norsk kosthold for 2008.

http://www.helsedirektoratet.no/vp/multimedia/archive/00100/Utviklingen_i_norsk_100419a.pdf s. 44.

⁴ Tall fra Williams et al 2006 gjengitt i Framtiden i våre hender 2007: *Lovfestet økning i kjøttforbruket?*

<http://www.framtiden.no/200709152010/arbeidsnotater/forbruk/legg-ned-opplysningskontoret-for-kjott.html>

⁵ Teknologirådet 2008: *Matens klimaspor* http://teknologiradet.no/dm_documents/Matens_klimaspor_Rapport_web_fPhbl.pdf

⁶ FAO 2006: "Livestock's long shadow".

Husdyrnæringen forbruker mer menneskemat enn den produserer.⁷

Norge er bortimot selvforsynt med kjøtt, men 85 % av det norske jordbruksarealet går med til å produsere dyrefôr. I tillegg blir hele 40 prosent av kraftfôret til norske husdyr importert. På global basis forbruker husdyrnæringen mer mat enn den produserer. Det brukes 77 millioner tonn vegetabilsk protein som kunne vært brukt som menneskemat til å produsere 58 millioner tonn protein i form av kjøtt, egg og melk.⁸ Soyaimporten fra Brasil bidrar indirekte til et stadig økende press på regnskogen. For kjøtt- og meieriprodukter skjer rundt 90-95 % av utslippene i primærproduksjonen - metanutslipp fra husdyr og lystgass fra gjødsel er de største utslippskildene.⁹

Økning i kjøttforbruket er bevisst politikk

Hvert år kanaliserer den norske stat over 110 millioner kroner til tiltak som skal få nordmenn til å spise mer kjøtt, egg og ost - og drikke mer melk. Av disse går 60 millioner til driften av Opplysningskontoret for kjøtt. Kontoret skal med utgangspunkt i Omsetningslovens paragraf 1: (...) fremja umsetnaden av kjøtt (...) ¹⁰ Tilsvarende brukes under 9 millioner kroner på å få oss til å velge sunnere og mer miljøvennlig mat som frukt og grønnsaker. Dette i en situasjon hvor overvekt er et økende problem og matforbruket står for betydelige deler av miljøbelastningen av privatforbruket. I tillegg lever vi i en verden med stadig økende befolkning og raskt økende etterspørsel etter arealer til bioenergiproduksjon som erstatning for klimaskadelig olje, og for å oppnå økt energisikkerhet.

Redusert kjøttforbruk er et effektivt klimatiltak

Ved å endre på kostholdet kan en vanlig husholdning redusere sin klimapåvirkning like kraftig som å bytte til en "miljøbil" eller kutte kraftig ned på bilkjøringen. Bonusen er bedre helse. Flere rapporter og forskere påpeker at kjøttforbruket i verden maksimalt kan ligge på 25-30 kg pr innbygger dersom vi skal kunne bevare skog, jord, vann, det biologiske mangfoldet og unngå store klimagassutslipp. Med andre ord en tredel av det vi har i Norge i dag. Det er ikke rettferdig at Kari og Ola skal bruke mer enn det en verdensborger i snitt kan nøye seg med.

Framtiden i våre hender utfordrer politikerne til å bidra med løsninger

- Inkludering av en større del av miljøkostnadene i matprisene, kombinert med holdningskampanjer for et sunnere og mindre klimaskadelig matforbruk.
- Mer kjøttproduksjon til en stadig mer kjøttspisende befolkning i Norge gir ikke rom for mer matproduksjon for verdens fattige. Derfor bør staten snarest legge ned det statlige Opplysningskontoret for kjøtt, som bruker 60 millioner hvert år for å fremme økt kjøttforbruk i Norge.

⁷ FAO 2006: "Livestock's long shadow".

⁸ FAO 2006: "Livestock's long shadow". Tabell 7.1 s.271

⁹ Teknologirådet *Matens klimaspor* – kortversjon: "Fra rådet til tingen"

http://teknologiradet.no/dm_documents/RTT_Matens_klimaspor_v7_web_LGMv5.pdf

¹⁰ Framtiden i våre hender 2007: *Lovfestet økning i kjøttforbruket?* <http://www.framtiden.no/200709152010/arbeidsnotater/forbruk/legg-ned-opplysningskontoret-for-kjott.html>